

18.4.2018

ASIA Rakennussuojelua koskeva päätös

KOHDE Seurantalo Morkku, kiinteistöillä 837-116-446-1 ja osittain asemakaavan mukaisen Morkun aukion alueella 837-599-2-3 Tampereen kaupungin Tammelan kaupunginosassa.

RAKENNUKSEN OMISTAJA

Tampereen kaupunki.

SUOJELUESITYKSEN TEKIJÄ

Tampereen Tammelalaiset ry ja Jotain Odottamatonta ry ja Tampereen Underground NYT yhteisö.

Tampereen Tammelalaiset ry on sellainen rekisteröity yhdistys, jonka sääntöihin kuuluu kulttuuriympäristöasiat, jolloin he ovat oikeutettuja tekemään suojeluesityksen. Jotain Odottamatta ry:n osalta vastaava maininta puuttuu ja Tampereen Underground NYT ei ole edes rekisteröity yhdistys eli he eivät ole oikeutettuja suojeluesityksen tekemiseen.

RAKENNUSSUOJELUESITYS

Tampereen Tammelalaiset ry on tehnyt 18.1.2017 Pirkanmaan ELY-keskukselle esityksen Seurantalo Morkun suojelemiseksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla.

Suojeluesitystä perustellaan rakennuksen ainutlaatuisella historialla. Rakennuksen on suunnitellut Rautatiehallituksen pääarkkitehti Bruno Granholm ja tämä kansallisromantiikkaa edustava rakennus rakennettiin 1907. Morkku toimi rautatieläisten juhlatilana. 1920-luvulla siellä toimi myös päiväkotia. 1990-2000 -luvulla Morkku oli Ahaateatterin näyttämönä. Rakennus jäi tyhjilleen vuonna 2009.

LAUSUNNOT

Museovirasto

Museovirasto on antanut lausuntonsa 1.9.2017.

Museoviraston kanta

Museovirasto on antanut ympäristöministeriölle lausunnon (MV/12/05.01.02/2015) siitä, onko Tammelan rautatierakennusten alueella oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain (937/2002) 4§:n 2 momentin mukaista erittäin huomattavaa merkitystä kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelun kannalta. Museovirasto ei nähnyt luovutuslain mukaista estettä rakennusten luovuttamiseen valtiolta. Kaikilla kolmella rakennuksella todettiin kuitenkin olevan kulttuurihistoriallista arvoa. Vuonna 2016 vahvistetussa kaavassa tavara-asema säilyy siirrettynä uudelle paikalleen. Ratkaisu havaittiin kuitenkin liian kalliiksi ja siksi kaavoitus aloitettiin uudelleen. Muuttuneen tilanteen vuoksi seuratalo Morkun säilyttämismahdollisuudet on arvioitava uudelleen, jos sen paikalle ei siirretäkään tavara-asemaa.

Seuratalo Morkku on paikallisesti merkittävä, rautatieläisten yhdistystoiminnan historiasta kertova rakennus. Koska alueelle on vireillä kaavamuutos, on rakennuksen kohdalla luontevaa ratkaista sen yhteydessä. Kaavassa on selvitettävä miten historiallisten rakennusten muodostama ympäristö huomioidaan kokonaisuutena, tavoitteena ei voi olla pelkän purkukaavan laatiminen.

Pirkanmaan maakuntamuseo

Alueella on vireillä asemakaavan muutosprosessi, minkä yhteydessä tulisi huolehtia, että historiallisten rakennusten muodostaman kulttuuriympäristö huomioidaan kokonaisuutena ja ympäristön muutokset toteutetaan laadukkaasti ja siten, että rakennukset voivat säilyttää arvokkaat piirteensä. Ratapiha-alueen rakennukset, erityisesti tavara-asema, Morkku ja rautatieläisten entiset asuinrakennukset ovat sidoksissa toisiinsa toiminnallishistoriallisesti. Ideaaliratkaisussa rakennusten yhteys toisiinsa säilyy ja rakennukset voidaan mieltää osaksi historiallista rautatiekokonaisuutta, jossa alueen historiallinen ydin muotoutuu seuratalo Morkun ympärille. Morkun suojelu olisi ensisijassa tapahduttava asemakaavan yhteydessä alueen arvot huomioiden kokonaisuutena. Mikäli seuratalo Morkun säilyttäminen ja suojelu ei ole mahdollista asemakaavoituksen keinoin, rakennusperinnön suojelusta annetun lain käyttö rakennuksen säilymisen turvaamiseksi on perusteltua.

Tampereen kaupunki

Tampereen kaupunginhallitus antoi lausunnon 3.4.2017, että Morkun tulevaisuus ratkaistaan käynnistettävän Morkunaukion ja Ratapihankadun asemakaavan laadinnan yhteydessä. Asemakaavan tavoitteena on voimassa olevan asemakaavan mukaisesti seuratalo Morkun purkamisen mahdollistaminen.

Viereisten kiinteistöjen omistajat ja haltijat

Koska Tampereen kaupunki omistaa viereiset kiinteistöt rata-aluetta lukuun ottamatta, tältä osin on kuultu ainoastaan Liikennevirastoa.

Liikennevirasto

Liikennevirasto toteaa, että sillä ei ole lausuttavaa asiassa.

VASTINEET

Tampereen Tammelalaiset ry

Suojeluesityksen tekijä katsoo vastineessaan, että Tampereen kaupungin motiivina on vahvistaa seuratalo Morkun purkaminen asemakaavassa. Jos Morkun suojeleminen ja säilyttäminen eivät ole mahdollisia asemakaavalla, se tulisi suojella rakennusperinnön suojelusta annetulla lailla. He viittaavat Museoviraston ja Pirkanmaan maakuntamuseon lausuntoihin ja esittävät, että alueen historiallisesti arvokkaiden rakennusten muodostama kulttuurihistoriallinen ympäristö tulee ottaa huomioon kokonaisuutena.

KAAVATILANNE

Asemakaava

Alueelle on hyväksytty 15.6.2015 asemakaavan muutos, jonka tarkoituksena on ollut seuratalo Morkun purkamisen mahdollistaminen ja tien toisella puolella sijaitsevan tavara-aseman siirtäminen paikalle. Hyväksytyin asemakaavan mukaisella rakennus- alalla, jolla Seuratalo Morkku sijaitsee ja jolle tavara-asema on suunniteltu siirrettäväksi, on asemakaavassa seuraavat määräykset: ra-8: "Rakennusala, jolle saa sijoittaa siirretyn tavara-aseman." sr-51 "Kulttuurihistoriallisesti arvokas ja kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kulttuurihistoriallisesti arvokas ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy".

Asemakaava on tullut lainvoimaiseksi 23.3.2016. Tampereen kaupunki on rakennus- suojeluesityksestä 3.4.2017 antamassaan lausunnossa todennut, että tavara-aseman siirron kustannusten vuoksi tavara-aseman tontin ja lähialueen osalta käynnistetään uusi asemakaavan muutos kevään 2017 aikana. Lausunnossa todetaan, että rakennuksen tulevaisuus ratkaistaan käynnistettävän Morkunaukion ja Ratapihankadun asemakaavan laadinnan yhteydessä. Asemakaavan tavoitteena on kaupungin mukaan voimassa olevan asemakaavan mukaisesti seuratalo Morkun purkamisen mahdollistaminen.

ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖS

Pirkanmaan ELY -keskus päättää, että se ei suojele Seuratalo Morkkua rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla.

Perustelut

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Seuratalo Morkun edellytykset suojelulle tulee selvittää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti asemakaavalla.

Seuratalo Morkku sijaitseen asemavan 8330 alueilla. Asemakaava on tuore, mutta siinä Morkkua ei ole suojeltu, koska kaavan tarkoituksena oli mahdollistaa säilytettäväksi tarkoitettun tavara-asemarakennuksen säilyttäminen siirtämällä se Morkun paikalle. Kaupungin luovuttua siirtohankkeesta se käynnisti alueen asemakaavan muutoksen. Vaikka kaavan laadinnan yksi kirjattu tavoite oli Morkun talon purkamisen mahdollistaminen, tulisi asemakaavan muutoksella tutkia erityisesti Morkun ja muiden samaan rautatierakennusten kokonaisuuteen kuuluvien rakennusten suojelu asemakaavoituksen keinoin MRL:n 54§ mukaisesti. Museoviranomaiset ovat lausunnoissaan todenneet, että Morkun talolla on paikallista arvoa osana historiallisten rautatierakennusten kokonaisuutta.

Asemakaava-alueella rakennetun ympäristön suojelua koskevat kysymykset tulee ratkaista ensisijaisesti maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa menettelyissä. Rakennusperinnön suojelemisesta annettua lakia voidaan soveltaa kuitenkin asemakaava-alueella, jos:

- 1) kohteella on valtakunnallista merkitystä;
- 2) kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä ja määräyksillä;
- 3) kohteen suojeluun rakennusperinnön suojelusta annetun lain nojalla on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Saatujen lausuntojen ja selvitysten perusteella Seuratalo Morkulla voidaan katsoa olevan kulttuurihistoriallista arvoa ennen kaikkea paikallisesti osana Tampereen Tammelan kaupunginosan rautatiehistoriaan liittyvien rakennusten kokonaisuutta.

Tampereen kaupunki toteaa lausunnossaan, että Morkun talon suojelukysymys voidaan ratkaista alueelle laadittavan asemakaavan yhteydessä.

Erityisiä syitä rakennusperintölain soveltamiselle asemakaava-alueella rakennusperintölain 2 §:n kolmannen momentin nojalla ei kuitenkaan ole löydettävissä.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki rakennusperinnön suojelemisesta 498/2010.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ympäristöministeriöön. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Ylitarkastaja

Elina Viitanen

Ylitarkastaja

Pekka Kinanen

JAKELU

Päätös suojeluesityksen tekijälle saantitodistuksella
Päätösjäljennös saantitodistuksella rakennuksen omistajalle

Tiedoksi

Ympäristöministeriö

Museovirasto

Pirkanmaan maakuntamuseo

Tampereen kaupunki/ kaupunginhallitus ja rakennusvalvonta

LIITTEET Sijaintikartta

Valitusosoitus